

Engang var dambrugerne sognets bedste skatteydere

Egtvedegnen var i mere end en menneskealder stærkt præget af de mange dambrug til opdræt af ørreder, som blev etableret i forrige århundrede ved vandløbene i Egtved kommune. Det blev også en væsentlig indtægtskilde, både for kommunen i form af skatteindtægter, men også for de mange fiskeriere, der ved slid og slæb hovedsagelig engang fik de mange damme gravet ud ved håndkraft.

Schmidt Nissen Jøker var foregangsmanden, det er hans dambrug, der er foto-

graferet engang for godt 50 år siden, og hvor man kan se, at arealerne og vandet blev udnyttet og genbrugt genialt. Jøker fortalte til en båndoptagelse til lokalarkivet i 1973 om hvordan han som en 13 års dreng var med sin far fra Hvilstedgård ude i Spjarup, hvor Søren Thomsen gerne ville have lavet fiskedamme. Det gik i orden og i 1904 blev de første små ørredyngel sat ud i 8 damme. Da krigen kom i 1914 var der kommet flere damme til, deriblandt nogle store damme ude i Heden, som arealet

Moderfisk stryges for æg til ny produktion af ørredyngel - og transport af portionsfisk til eksport, der er mange gøremål inden de lækre foreløbende kan have ved middagsbordet. - LPL

ved Spjarup Krat blev kaldt. Alle damme blev gravet ud med skovl og trillebør. Under første verdenskrig gik produktionen dog helt i stå, det var nemlig umuligt at skaffe foder og de fleste moderfisk blev simpelt hen sluppet ud, fordi man ikke længere ville se på at de sultede. Jøker kom så til dambruget i Spjarup igen som voksen i 1928, han købte fiskeriet og udvidede det kraftigt, og det var hos Jøker mange unge kom for at lære håndværket gennem mange år. Schmidt påviste, hvordan vandets beskaffenhed betød utrolig meget med hensyn til iltindhold og renhed, men også den rigtige håndtering af de afstrøgne æg og de små nyklækkede fisk var afgørende for et godt resultat.

I starten af tredive-

kom der en hel del nye dambrug til vest og nord for Egtved. Ved Rosdam på Liegård, Hededambruget, i Tågelund anlagde man flere dambrug, i Bøgvad kom der en stor produktion i gang, Søren Therkelsen, en svoger til Jøker, købte et engestykke fra Spjarupgård, hvor han anlagde sit dambrug. Senere kom Peter Hansen til i den nederste ende af Ballehule bæk, Georg Bundgaard ved Egtved å, hvor også Kristian Sørensen ved Nybjerg mølle og længere nedstrøms Refsgård dambrug blev anlagt i sidste halvdel af tredive-

Efter anden verdenskrig kom der endnu flere dambrug til ved Egtved, bl.a. i Torsted, Balle Hule, Klingebæk, Koldborg og et par ved Vork. Men også alle mulige andre steder, hvor

der var vand, dog, var kvaliteten ikke alle steder god nok, og dambrugene lå efterhånden for tæt på hinanden.

De fleste dambrug producerede efter, hvor godt deres vand var egnet til enten øjenæg, sættefisk eller portionsfisk, nogle havde hele produktionen fra moderfiskene til de færdige spiseklare portionsfisk, men det betød meget for sygdomsudbrud, at jo længere oppe ad vandløbet man var, jo større var chancen for at undgå de meget smitsomme virusangreb. Det er store summer dambrugene gennem årene har brugt på miljøforbedringer. Slam fra dammene bliver ledt til bassiner, hvorfra det senere køres bort, og i dag bruges der udelukkende tørfoder.

Siden 1970'erne kom

der imidlertid så mange miljøkrav til dambrugene, at erhvervet i dag er skrumpet betydeligt ind, og ganske mange dambrug er blevet nedlagt eller omdannet til f.eks. "put and take" fiskerier, hvor lystfiskere kan boltre sig for et beskedent beløb. De fleste spærringer og stemmeværker i vandløbene er nu også fjernet, og det har givet flere muligheder for laks- og havørreder i åer og bække, og det har vel været en væsentlig grund for den meget restriktive politik, som af myndighederne er blevet ført mod dambrugene.

På Egtvedegnen er dambrugenes storhedstid ovre – fiskerierne dominere ikke længere langs vandløbene. Hverken i antal eller ved indtægt ligger de nu mere langs åen - og de luner ikke i kommunekassen som for en menneskealder siden.

Lars Peter Lund

**Alt indenfor vvs, blik- og smedearbejde
Vi laver totalløsninger og tegner badeværelser i 3D**

Kom ind og få inspiration i vores vvscomfort butik!

ÅBNINGSTIDER:

Mandag-fredag 9.30 - 17.00
Lørdag 10.00 - 13.00

**TØRRING VVS
& pejsecenter as**

Sønderbrogade 91 • 7160 Tørring • 7580 1520 • www.toerringvvs.dk

Allan Brunbjerg

AB Huset opfører arkitekttegnede funktionelle og tidssvarende huse hvor der er kræset om detaljerne og hvor kvaliteten er sat i højsædet.

AB Huset er etableret med baggrund i en ekspertise og en erfaring som er opnået gennem en flerårig produktudvikling af specialhuse med en høj kvalitetsstandard.